

Finansklagenemnda Skade

Avgjørelse FinKN 2024-955

23.10.2024

Tryg Forsikring NUF

Rettshjelp

Tvist om utbetaling av uførekapital – sammenheng med sikredes yrke eller erverv?

Det oppstod tvist mellom sikrede og foretaket om utbetaling av uførekapital. Foretaket mente at sikrede ikke hadde krav på utbetaling, da uførekapitalen var utbetalt på et tidligere tidspunkt, og det var en engangsutbetaling. Sikrede anførte imidlertid at hennes tidligere foretak hadde akseptert at sikrede kunne få ytterligere utbetalinger, og at foretaket var bundet av dette. Foretaket avviste at sikrede hadde krav på rettshjelp i anledning tvisten. Som begrunnelse viste foretaket til unntaket for tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv. Sikrede avviste at unntaket kom til anvendelse. Ifølge sikrede var tvisten avtalerettslig/forsikringsrettslig, og gjaldt tolkning av avtalen etter at ansvaret var transportert mellom ulike foretak. Nemndas flertall kom til at unntaket for yrke eller erverv kom til anvendelse, og viste blant annet til at sikredes yrke var en nødvendig betingelse for tvisten i den forstand at uten sikredes yrke ville det ikke vært spørsmål om uførekapitalforsikring.

Saksfremstilling

Saken gjelder krav om dekning under sikredes rettshjelpforsikring.

Sikrede har rettshjelpsdekning med følgende unntak:

7.2 UNNTAK

[...]

Tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv.

Sikrede tegnet 1.1.01 uføreforsikring som per 1.1.06 ble overført til Handelsbanken. Sikrede fikk utbetalt uførekapitalen i 2006. Hun fortsatte likevel å betale premie for uføredekningen. Sikrede kontaktet Handelsbanken i 2009 og opplyste at uførekapitalen var utbetalt, men at hun var fakturert for årspremie for uførekapital. Hun spurte om hun fortsatt var berettiget til å få utbetalt uførekapital. Dersom hun ikke var berettiget til en eventuell utbetaling av uførekapital, ba hun om at samtlige innbetalinger av premie for uførekapital til Handelsbanken ble tilbakebetalt. Handelsbanken svarte aldri på henvendelsen og sikrede fortsatte å betale premie.

Uføredeknningen ble 1.1.19 overført til Tryg.

I 2023 meldte sikrede inn et nytt krav under sin uføredekning etter vedtak fra NAV om 100 % uføretrygd.

Tryg avviste sikredes erstatningskrav og viste til at uførekapitalen var en engangserstatning. Sikrede hadde fått utbetalt engangserstatningen i 2006, og sikrede hadde derfor fått utbetalt full erstatning etter avtalen. Samtidig erkjente foretaket at foretaket hadde gjort en feil, da dekningen ikke ble meldt ut av forsikringsavtalen i forbindelse med utbetalingen av erstatningen i 2006. Sikrede hadde likevel betalt premie for uførekapital fra 2006 til 2023. Foretaket aksepterte

tilbakebetaling av premie for sin ansvarsperiode fra 1.1.19 til dagens dato, og Handelsbankens periode fra 1.1.06 til 1.1.19.

Sikrede meldte deretter krav om rettshjelpdekning for tvist om utbetaling av uførekapital ved 100 % uførhet.

Foretaket avslo sikredes krav og viste til unntaket for tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv. Tvisten gjaldt ytterligere krav om erstatning for uførhet grunnet et vedtak fra NAV om 100 % uføretrygd. Kravet var altså fremsatt på bakgrunn av sikredes manglende arbeids- og inntektsevne.

Sikrede klaget på avslaget under uføredekningen og fastholdt at foretaket måtte utbetale forsikringssummen på kr 2 229 540. Sikrede hadde betalt en årlig forsikringspremie for uføreforsikringen på inntil kr 33 790. Det var ikke omtvistet at uførheten hadde inntruffet i perioden som Tryg var ansvarlig for. Foretaket overtok ansvaret for forsikringen den 1.1.19. Sikrede mente at vilkårene for utbetaling var oppfylt. Det ble vist til at forsikringstilfellet inntrådte i 2023, da NAV fattet vedtak om 100 % uførhet.

Sikrede krever dekning for rettshjelp for tvist om utbetaling av uførekapital og bestrider at tvisten har sammenheng med sikredes yrke eller erverv. Hennes sak skiller seg vesentlig fra FinKN 2016-405 og 2022-739 som foretaket har vist til. Tvisten gjelder ikke uføregrad eller helse. Den er heller ikke av arbeidsrettslig art eller har tilknytning til sikredes yrke. Tvisten er forsikringsrettslig/avtalerettslig og gjelder tolkning av avtalen etter at forsikringsansvaret er transportert mellom flere forskjellige foretak. Sikrede har fortsatt å betale forsikringspremie etter utbetaling av uførekapital i 2006. Hun sendte Handelsbanken et brev i 2009 angående forsikringens status, men mottok aldri svar. På det meste har sikrede betalt kr 33 790 i årlig premie for uføreforsikringen. Sikrede viser til at hun åpenbart ville hatt et krav mot Handelsbanken etter uføreforsikringen. Tryg kan ikke stå i en annen stilling etter at foretaket har overtatt forsikringsansvaret.

Forsikringsforetaket avviser ansvar under rettshjelpforsikringen og anfører at unntaket for tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv kommer til anvendelse. Ifølge ordlyden må det være tilknytning mellom tvisten og sikredes yrke eller erverv, men det er ikke et krav om årsakssammenheng mellom yrke eller erverv og tvisten og heller ikke at yrke/erverv må være den direkte årsaken til tvisten eller den eneste årsaken til tvisten, jf. FinKN 2022-9, 2019-112, 2010-079 og 2016-031.

Foretaket viser til at den aktuelle tvisten gjelder krav om erstatning under uføreforsikring gjennom en fagforening. Forsikringen er ment å sikre sikredes inntekt, og har dermed sammenheng med sikredes yrke og erverv, jf. til sammenligning FinKN 2019-819.

Finansklagenemnda Skades begrunnelse

Spørsmålet er om foretaket er ansvarlig for utgifter til rettshjelp.

Finansklagenemnda Skades flertall, Trine-Lise Wilhelmsen og Merete Anita Utgård, bemerker:

Flertallet mener foretaket må gis medhold.

Sikrede har rettshjelpforsikring som dekker utgifter til rettshjelp, men som unntar:

Tvist som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv.

Unntaket gjelder tvist som "har sammenheng" med sikredes yrke. Formuleringen "sammenheng" angir at det må være en tilknytning mellom yrket og tvisten, men krever ikke noen form for kvalifisert eller nær tilknytning. Dette innebærer at sammenhengen mellom tvisten og sikredes

yrke/erhverv ikke må være direkte eller umiddelbar for at unntaket skal komme til anvendelse, og også at yrke/erhverv ikke behøver å være det eneste forholdet som begrunner tvisten jf. FinKN 2019-112, 2016-405, FKN 2010-079 og FinKN-2016-031.

Unntaket gjelder for "tvist" som har sammenheng med sikredes yrke. Tvist er definert som et krav som blir bestridt. Sikrede krever utbetaling av ny uførekapital etter at hun i 2006 fikk uførekapitalen utbetalt første gang. Dette kravet er bestridt av foretaket. Krav om uførekapital forutsetter ervervsmessig uførhet og gjelder sikredes arbeidsevne. Det kravet som er bestridt – altså tvisten – har derfor direkte sammenheng med sikredes yrke.

Sikrede anfører at tvisten ikke gjelder yrke eller arbeid, men et avtalerettslig/forsikringsrettslig spørsmål. Sikrede har betalt premie for forsikringen til tre forskjellige foretak i perioden 2006 til 2019. Sikrede kontaktet Handelsbanken i 2009 for avklaring av forholdet mellom innbetalt premie og mulighet for ny utbetaling, men henvendelsen ble ikke besvart. Flertallet forstår dette slik at sikrede mener Handelsbanken har akseptert at sikrede har krav på ny utbetaling, og at foretaket er bundet av dette ved overtakelse av forsikringen. Dette er et spørsmål om avtaletolkning og forsikringsdekning.

Flertallet mener spørsmålet om tolkning av forsikringsavtalen her utgjør grunnlaget for sikredes krav, men at selve kravet som er bestridt – altså tvisten – fremdeles har sammenheng med sikredes yrke. Tvisten kan ha sammenheng med sikredes yrke selv om grunnlaget ikke er spesifikt knyttet til yrket. Sikredes yrke er her en nødvendig betingelse for tvisten i den forstand at uten yrke ville det ikke være spørsmål om uførekapitalforsikring. At grunnlaget for tvisten er et avtalerettslig spørsmål betyr ikke at tvisten ikke har sammenheng med sikredes yrke.

Sikrede anfører at FinKN 2016-405 og 2022-739 skiller seg fra hennes sak fordi avgjørelsene gjaldt tvister mot NAV, og sikredes tvist gjelder ikke uføregrad eller helse. Flertallet kan ikke se at det spiller noen rolle hvem som er adressat for tvisten så lenge tvisten faktisk gjelder krav om uførekapital. Som nevnt mener flertallet at det heller ikke er avgjørende hva som er grunnlaget for kravet så lenge kravet gjelder arbeidsuførhet som grunnlag for utbetaling av uførekapital.

Sikrede ber om en uttalelse om hva som er formålet med unntaket "sammenheng med sikredes yrke eller arbeid". Flertallet peker på at rettshjelpforsikringen er en tilleggsdekning til vanlig kombinerte forsikringer som ikke er ment å være en heldekkende rettshjelpforsikring. Det foretas ikke individuell risikovurdering eller premieberegning for denne dekningen, og det ligger da i dekningens natur at den er begrenset i forhold til risikofaktorer som foretaket ikke ønsker å overta risikoen for – herunder risiko knyttet til yrke/erhverv. Det er mulig å tegne mer omfattende advokatforsikringer i markedet, men de er underlagt egen premieberegning.

Nemndas mindretall, Alexander Venås, bemerker:

Mindretallet mener klageren må gis medhold.

Rettshjelpdekningen er en viktig del av innboforsikringen, og fremstår som en heldekkende rettshjelpsforsikring, i den forstand at den i utgangpunktet dekker utgifter i alle tvister som den sikrede havner i *egenskap av privatperson*, se vilkårene pkt. 7.4. I tillegg til de spesifikke unntakene, er en viktig begrensning forsikringssummen, herunder at denne er begrenset til tvistesummen. Advokatforsikringene fremstår som et annet type produkt som i stor grad utfyller den "ordinære" rettshjelpdekningen, ved å dekke rettsområder rettshjelpsforsikringene åpenbart ikke dekker (familie, arv, førerkortbeslag mv.), eller innebære en videre dekning i "praktiske" viktige tvister som privatpersoner typisk havner i, som ofte også kan ha relativt lav tvisteverdi (eks. varer/tjenester/fast eiendoms rettsforhold mv.). Advokatforsikringene er vel gjennomgående kollektive forsikringer gjennom fagforeninger eller andre.

Det gjelder et grunnleggende krav i forbrukeravtaler om klare og forståelige ("gjennomsiktige") vilkår, jf. forbrukeravtaledirektivet (1993/13) artikkel 5 første setning. Andre setning bestemmer at den tolkning som er "mest gunstig" for forbrukeren skal gjelde ved tvil om forståelsen av et vilkår, sml. også avtaleloven § 37 første ledd nr. 3 som bestemmer at vilkåret skal tolkes «til fordel» for forbrukeren. Kravet til gjennomsiktighet innebærer ikke bare at vilkårene skal være grammatisk forståelige, men at de skal være forståelige i en bred forstand, se for eksempel avsnitt 76 i sakene E-13/22 og E-1/2 (EFTA-domstolen) med videre henvisninger.

Ordlyden i det aktuelle unntaket gjelder tvister "som har sammenheng med sikredes yrke eller erverv". Folk flest forstår vel med det at forsikringen ikke dekker tvister som har en sammenheng med det spesifikke yrket eller arbeidet en faktisk har. Tvisten i denne saken gjelder derimot uførekapitalforsikring og har ingen direkte sammenheng med klagerens arbeidsforhold eller yrke. Forsikringen tegnes for å kompensere for inntektsbortfall når man blir ufør, uavhengig av hvilket yrke eller arbeid man har. Tvisten om uførekapitalforsikring fremstår sånn sett ikke som utslag av noen særlig risiko ved hennes yrke eller arbeid, men tvert imot en ganske generell risiko ved å være en privatperson i yrkesaktiv alder. Selv om tvisten har sammenheng med hennes arbeidsevne, altså helsetilstand, gjør ikke det at mindretallet ser det som naturlig å si at den har sammenheng med hennes yrke eller erverv. Uten at det har vært avgjørende for mindretallet, så påpekes det at den konkrete tvisten heller ikke gjelder spørsmål om arbeidsuførhet, men fremstår som en ganske "ren" avtalerettslig tvist.

En relevant tolkningsfaktor for å bestemme unntakets rekkevidde ville vært formålet med unntaket, men det er ikke opplyst av foretaket. Så vidt mindretallet forstår, ble det tilsvarende unntaket opprinnelig tatt inn rettshjelpforsikringen for å understreke at den bare gjaldt tvister som sikrede havnet i *som privatperson*, se mindretallet i FinKN 2022-9. Se også mindretallet i FinKN 2022-714.

Klager må gis medhold i at tvisten skal dekkes under rettshjelpforsikringen.

Avgjørelsen er avgitt under dissens.

Finansklagenemnda Skades konklusjon

Foretaket gis medhold.

Ved behandlingen deltok Trine-Lise Wilhelmsen (leder), Merete Anita Utgård (bransjerepresentant) og Alexander Venås (forbrukerrepresentant).